

Het ontstaan van de Hollandse Brigade in Engelse Dienst 1799-1802

Toen in januari 1795 ons land door de Fransen werd bezet, de Bataafse Republiek was uitgeroepen en het leger naar Frans voorbeeld gereorganiseerd, bevonden zich maar weinig Nederlandse soldaten in het Oosten van ons land.

Toen op Tweede Kerstdag 1794 de grote rivieren plotseling dichtgevroren waren, waardoor een verdere verdediging volkomen kansloos was geworden, dekten de Nederlandse troepen de terugtocht van de Engelse en Hannoverse troepen, die na een vreselijke tocht over de Veluwe de IJssel bereikten. Hierdoor was de kans om met de bondgenoten naar het Oosten te trekken wel bijzonder klein.

Generaal Schenck vermeldt echter in zijn memoires, dat zelfs in Den Haag gewezen officieren hun collega's opwekten zich naar Osnabrück te begeven, waar een nieuw Nederlands leger gevormd zou worden. Toen hij aan deze oproep gevolg gaf, trof hij in herbergen ten Oosten van de IJssel wervers aan, die zelf met op de deuren gespijkerde "posters" de Nederlandse soldaten opriepen zich onder het bevel van Prins Willem George Frederik (de tweede zoon van Prins Willem V, bekend van Werwick en gestorven te Padua) te scharen. Volgens de naamlijst van officieren te Osnabrück waren aldaar 839 Nederlandse officieren aanwezig. Hoeveel onderofficieren en manschappen toen aanwezig waren is niet bekend. Wel staat vast dat uit 96 bataljons van het Staatse Leger 21 bataljons infanterie van het Bataafse Leger gevormd werden. Aangenomen dat de Staatse bataljons bij het begin van de oorlog al onder de sterkte waren en flinke verliezen geleden hadden, moeten er toch heel wat soldaten zoek geraakt zijn.

En een aanmerkelijk aantal hiervan moet Oostwaarts getrokken zijn, want toen Koning Frederik Willem II van Pruisen onder Franse druk, verdere werving op zijn gebied verbood, werden van augustus tot oktober 1795 door de Engelsen Nederlanders geworven voor de dienst in West-Indië, op 12 januari 1796 het Rassemblement door de Engelsen voor ontbonden verklaard en de officieren op wachtgeld geplaatst.

Nadat op 24 februari 1798 uit dit personeel een vijfde bataljon voor het 60th Regiment of Foot (later The King's Royal Rifle Corps met de bijnaam "The Joggers") gevormd was, werd in december van dat jaar opnieuw de vorming van een Nederlands leger ter hand genomen. De koning van Pruisen werd verzocht dit oogluikend toe te laten.

Na het begin van de Engels-Russische landing in Noord-Holland werden alle in Duitsland aanwezige Nederlanders overgebracht naar Yarmouth, waar ook de uit het Bataafse Leger gedeserteerden verzameld waren.

Inmiddels was op 21 oktober 1799 op het eiland Wight The King's Dutch Brigade gevormd, die zou moeten bestaan uit:

- 4 regimenten infanterie van elk 18 compagnieën
- 1 regiment jagers ook van 18 compagnieën
- 1 bataljon artillerie van 6 compagnieën
- 1 korps ingenieurs
- 1 compagnie werklieden
- 1 afdeling invaliden

Deze onderdelen moeten ook inderdaad gevormd zijn, want op 6 augustus 1800 ontvingen de vier infanterieregimenten elk twee vaandels, naar Engelse zede één King's colour en één regimental colour, in dit geval een vaandel van oud-Nederlands model. Op 27 november 1800 werden de flanker-compagnieën, waarvan elk regiment infanterie er twee telde, samen-gevoegd tot twee bataljons Flankeurs, elk van 4 compagnieën. Het is natuurlijk ondenkbaar dat 97 compagnieën gevormd werden uit de deserteurs van 21 Bataafse bataljons, zodat aangenomen moet worden dat een belangrijk deel van het personeel via Duitsland afkomstig was van het Rassemblement van Osnabrück.

The King's Dutch Brigade werd op 11 december 1800 ingescheept voor een expeditie naar Ierland, waar een Franse landing dreigde. Op 15 juli 1801 kwam de Brigade vandaar aan op de eilanden Jersey, Guernsey en Wight.

Op 25 maart 1802 werd te Amiens vrede gesloten tussen Frankrijk en Engeland en op 12 juli 1802 werd de Brigade, zoals bij die vrede overeengekomen, ontbonden.

Het grootste deel van het personeel is toen teruggekeerd naar ons land, waar voor de bezetting van de bij de vrede van Amiens teruggegeven koloniën het 5de tot en met 9de Bataljon West-Indische Jagers, vier compagnieën artillerie en een Korps Ingenieurs waren opgericht, die voor een aanmerkelijk deel uit oud-Brigadepersoneel gevormd werden. Nadat deze troepen in de tweede helft van 1802 naar de koloniën verscheept waren, werd op 18 mei 1803 de oorlog hervat, waarna alle koloniën in Amerika en Afrika verloren gingen en de troepen naar Nederland terugkeerden, waar ze in augustus 1806 werden ingelijfd bij het 1ste, 3de en 8ste Regiment Infanterie en het 2de Regiment Jagers.

Een kleiner deel van de in 1802 opgeheven King's Dutch Brigade vormde een compagnie voor het vorstendom Fulda, dat op 24 mei 1802 was toegevallen aan Prins Willem V, die het op 29 augustus 1802 afstond aan zijn zoon, de latere koning Willem I. Bij de capitulatie van Erfurt (16 oktober 1806) werd het vorstendom opgeheven. De aanwezige Nederlandse troepen werden door Koning Lodewijk ingelijfd bij het Koninklijke Hollandse Leger.

Maar in 1802 zijn niet alle Nederlanders uit de King's Dutch Brigade naar de West-Indische koloniën of Fulda vertrokken, want in november 1813 toen ons land tegen de Franse overheersing in opstand kwam, vormde de luitenant-kolonel Willem Benjamin van Panhuys te Yarmouth een Nederlands bataljon, dat op 1 december 1813 het 10de Bataljon Infanterie van Linie werd, op 27 maart 1814 te Hellevoetsluis aankwam en op 18 oktober 1814 werd gevoegd bij het 2de Bataljon Infanterie van Linie. Het telde toen 210 hoofden. En daarmee zullen de laatste soldaten van het Staatse Leger na bijna twintig jaar in Nederland zijn teruggekeerd.

Het zou 125 jaar duren voordat opnieuw een Nederlandse Brigade op Engels grondgebied werd geformeerd.

H. Ringoir

Kapitein der Jagers

Erekanonnier der Artillerie